

VIZIJA RAZVOJA ŠK

DR. NEVENKA BOGATAJ, ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE

Kazalo vsebine

UVOD.....	2
ANALIZA.....	4
Povzetek izbranih izdelkov ŠK za obdobje 2012-2022.....	4
Rezultati ankete deležnikov	5
Nove analize	9
Moški v študijskih krožkih.....	9
Mladi v študijskih krožkih	10
Prostorske analize.....	12
VIZIJA RAZVOJA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV.....	14
VIZIJA RAZVOJA ŠK ZA OBDOBJE 2023-2033 (5 let).....	14
VIZIJA RAZVOJA ŠK ZA OBDOBJE 2023-2053 (30 let).....	14
VIRI.....	15

UVOD

Študijski krožki so pred trideseto obletnico delovanja. Doslej so razvili določeno mero regionalne pa tudi nacionalne prepoznavnosti in tudi nekatere skupne vrednote npr. učenje, skupnost, aktivnost. Vizija se nanaša na oboje, predvsem pa se naslanja na poslanstvo kot ga v materializirani obliki izražajo izdelki študijskih krožkov (dalje ŠK), nastali kot posledica akcijskih ciljev.

Poslanstvo ŠK se s spreminjanjem okoliščin morda spreminja, saj je prvotni namen (pestrost ponudbe oblik izobraževanja odraslih) po desetletju dobil poudarek na spodbujanju udeležbe (participaciji), po drugem desetletju pa skrb za ranljive, manj vključene ciljne skupine. Po treh desetletjih so v ospredju spremembe okolja, zlasti upadanje biološke pestrosti in segrevanje podnebja ter participacija v znanstveno zasnovanem učenju (Bogataj, 2018, Bogataj, 2019, Gradišek s sod., 2022) in odločanje (Bogataj, 2019b). Dosedanji nameni sicer ostajajo, prav tako se nadaljuje zanimanje za ŠK kot primer dobre prakse v evropskih institucijah za izobraževanje odraslih (Charmpis, 2020).

Opredelitev ŠK je več. V Sloveniji jih poznamo in promoviramo kot motivirajoč preplet skupinskega učenja z lokalno aktivnostjo. Na spletni strani sk.acs.si je razgrnjen model, praksa in trenutno aktivni v kratkih besedilih, s slikami in prostorskim prikazom. Delež tistih, ki bi se še želeli tako učiti, ne pade pod 85%, hkrati pa je tako učenje vezano na značilnosti prostora delovanja ter njegovih ljudi. Učeče se skupine so v svojem temelju navezane na prostor, za to tudi na njegovo naravno in kulturno dediščino. Učinek takega učenja je večplasten – individualen, skupinski pa tudi nacionalen. S svojo energijo, znanji in veščinami so vplivali na svoja okolja po vsej Sloveniji, polepšali življenje ranljivim, v skupnostih pa ohranili skupinski duh ter dvignili kulturo učenja na višjo raven ter postali blagovna znamka.

Nekatere strukture kazalce želimo ohraniti in negovati. Ti kazalci so: medgeneracijska struktura udeležencev (Urh s sod., 2019), prostorska razpršenost, torej dobra dostopnost zlasti na podeželju (prim. (Charmpis, 2020)) in redno proračunsko sofinanciranje (Bogataj, 2018b). Ohraniti želimo tudi osnovni koncept delovanja, ki povezuje nacionalnega financerja, nacionalno strokovno koordinacijo in pisano paleto različnih tipov izvajalskih institucij. Smiseln je neposreden stik z mentorji na rednih letnih srečanjih (usposabljanje, Karavana ŠK) ter redna usposabljanja mentorjev na nekaj let. Temeljno usposabljanje, ki traja pet dni, je (zaenkrat) utemeljeno na dve leti, enodnevna spopolnjevanja pa ACS organizira redno letno. Z dolgoletnim osebnim spremljanjem smo ugotovili tudi nekatere vrzeli, ki jih je potrebno za stabilnost mreže in kakovost njenih učinkov zapolniti. Nanašajo se na strukturo udeležencev in mentorjev pa tudi na infrastrukturno podporo koordinaciji. Strukturno vrzel predstavljata majhen delež mladih in majhen delež moških (podobno kot tudi sicer v IO). Vsebinska vrzel je predvsem na področju zelenih kompetenc (Bianchi s sod. 2022), ki jih načrtno doslej nismo razvijali. Z vidika

infrastrukture pa mreže z več kot 120 izvajalci ni mogoče negovati le s polovico polno zaposlene osebe, petnajst let staro aplikacijo ter le projektno pridobljenimi materialnimi sredstvi.

Izhodišča za vizijo so :

- bibliografija, delno objavljena tudi na spletni strani <https://sk.acs.si>
- analize, ki že nakazujejo smer razvoja (npr. v zborniku za Krajnc, Cepin, ..),
- anketni vprašalnik, v katerem so mentorji in nekateri udeleženci nakazali smer, ki jo pričakujejo;
- nove, predvsem prostorske analize.

Zapisana vizija razvoja je njen prvi poskus pogleda v 5 in 30 letno prihodnost, torej izhodišče za nadaljnjo razpravo.

ANALIZA

Povzetek izbranih izdelkov ŠK za obdobje 2012-2022

Izdelke smo v analizo izbrali glede na to, ali vsebujejo predloge za prihodnji razvoj. Študijski krožki se namreč lotevajo raznolikih izzivov, zato je z leti z leti nastalo mnogo izvirnih izdelkov in pobud. Nanašajo se na vsebine, ki bi jih udeleženci želeli bolj ali na drugačen način razvijati, lokalni razvoj, v katerem sodelujejo, pa tudi za izobraževanje. V praksi krožki dajejo poudarek na skupnostnem učenju, konstruktivnem druženju, spoznavanju svojega okolja, lokalnem razvoju ter reševanju problemov v neki skupnosti.

Skupina posameznike opolnomoči za **aktivno državljanstvo**, tako je na primer [ŠK Fežularji](#) oddal predlog (2021) v okviru participativnega proračuna v občini Ajdovščina.

Delo študijskih krožkov predstavlja **doprinos domoznanskim vsebinam ter spoznavanju in ohranjanju naravne in kulturne dediščine** nekega okolja ([Med zgodovino in sodobnostjo 2014](#), [Soteska na Dolenjskem: Žaga 2019](#), [Naše Jesenice 2021](#), [Arheopeskovnik 2021](#), [Zgornja Pivka skozi oči in dušo domačina 2015](#), [Sivka 2017](#)).

Dosežki študijskih krožkov so še posebej **odmevni na podeželju**, kjer njihove pobude in delo aktivirajo skupnost. Pobude za razvoj podeželja, ki prihajajo »z vrha« običajno niso tako uspešne kot druženje v krožkih, ki pri prebivalcih spodbudi željo po spoznavanju in razvoju samega sebe ter svojega okolja (cit. Imperl, Prah, 2019, s. 66, 67v skupnem zborniku ob 25-letnici (Bogataj, 2019b).

Študijski krožki delujejo lokalno, kar pa ne pomeni, da se z globalnimi izzivi ne ukvarjajo. Predstavljajo odličen **prostor socialnega učenja ki spodbuja inovativnost, gradi zaupanje, vzajemno delovanje in identiteto skupnosti**, kar je odlična podlaga za razvoj trajnostnih vzorcev. (Torkar, 2019, s. 54 v Bogataj 2019b).

Študijski krožki nimajo le izobraževalnega cilja, ampak tudi akcijskega (Ličen, 2017), zato **segajo izven izobraževalne sfere**. Dotikajo se socialnih vprašanj, upravljanja, ustvarjanja ... Življenja ne opazujejo, temveč ga krojijo. Poudarek na delovanju je element, ki preprečuje, da bi študijski krožki »zastareli.« Akcijski cilj učeče spodbuja, da znanje ovrednotijo in aktualizirajo.

Prav rezultati in učinki dela spodbujajo k učenju in razvoju vse, tako posameznike kot ljudske univerze, mentorje, predstavnike lokalne skupnosti in financerje (Furlan in Mermolja, 2019, str. 74 v Bogataj, 2019b).

Rezultati ankete deležnikov

Vprašalnik s 30 vprašanji, porazdeljenimi v 4 poglavja, se nanaša na dosedanje izkušnje učenja v študijskih krožkih in mednarodno vizijo razvoja za prihodnje desetletje. Nekaj vprašanj je istih kot daljnega leta 2007, ko smo izpeljali obsežno anketo o vlogi študijskih krožkov za trajnostni razvoj, druga pa so prilagojena mednarodnemu kontekstu in novejšim trendom npr. digitalni in zeleni preobrazbi. Še dalje ostajajo v ospredju lokalne izkušnje.

Anketo je izpolnilo 153 ljudi, od tega 14% moških. Dobra polovica anketirancev (55%) je bilo **mentorjev, 26% je bilo udeležencev, 4% predavateljev, 1% odločevalcev z Ministrstva in 12% drugih profilov** (npr. potencialni udeleženec, zaposleni na ACS, opazovalec, nekdanja predavateljica, nekdanja mentorica). Odzvala se je mentorica, ki vodi ŠK že 30 let pa tudi tisti, ki so z vodenjem ŠK šele pričeli. Izmed 33, ki so odgovorili na vprašanje o delovnih izkušnjah, je bilo 14 takšnih, ki delo mentorja opravljajo do 10 let, 10 takšnih, ki imajo 11-20 let mentorskih izkušenj ter 9 zelo izkušenih, ki se z mentorstvom ukvarjajo več kot 20 let. Vsaj 13% jih ni neposredno vključeno v delovanje ŠK.

Za **ključni namen učenja** je večina (63%) navedla **prosti čas in 54% delo**, 24% pa druge motive (druženje, osebna rast, ljubiteljsko raziskovanje, odgovornost, prenos znanj, poslanstvo učenja s sodelovanjem, ...). **V 82% je bila ta izkušnja pozitivna, kar pojasnjujejo najrazličnejši razlogi.** Mnogi kot pozitivno označujejo že dejstvo, da se učijo, spoznavajo nove stvari. Pogosto jih privlači tudi druženje ter spoznavanje novih ljudi, zadovoljni so kadar lahko sledijo svojim interesom in željam ter kadar se jim zdi projekt koristen in vidijo njegov vpliv v lokalnem okolju.

Učenje z osebnimi srečanji majhne skupine se tudi v digitalni dobi zdi še aktualno 95% anketiranih, ker menijo, da je osebni stik nenadomestljiv. Zelo pomemben je psihosocialni vidik učenja, udeleženci se želijo družiti, srečevanje preprečuje osamljenost ter krepi zaupanje in socialne veščine. Srečanja v živo so pomembna ker gre pogosto za učenje ročnih spretnosti ali učenje na terenu. Nekateri anketiranci pozdravljajo možnosti novih tehnologij, ki omogočajo ohranjanje stika in doseganje učnih ciljev tudi ob izrednih dogodkih npr. epidemija, huda poledica ipd.

Uporabnost in učinek študijskih krožkov anketirani potrjujejo in podčrtujejo zlasti za učenje o okoljskih izzivih (89%). Ker jih ACS povezuje z reševanjem problemov, je zanimivo, da se večina **anketiranih problemov loti samostojno in aktivno.** Na vprašanje *Kako na splošno rešujete problem, ko naletite nanj?* jih je namreč 29% odgovorilo, da pokliče pomoč, servis ali znanca, 42% se izziva loti samostojno, po svojih močeh, 40% pa se jih skuša do rešitve dokopati s prebiranjem navodil. Nadaljnja tretjina se zaveda, da so rešitve odvisne tudi od problema samega (29%), le 1% pa se od problema odvrne.

Trije so navedli drugačno rešitev:

- problem analiziram, nato določim način reševanja (katere dele lahko sama oz. za katere potrebujem pomoč), potem se šele lotim reševanja (govorim o kompleksnejših, enostavne pogosto rešujem z google-anjem)
- v glavnem večjih problemov ni, če so jaka smo skupina in se sproti dogovarjamo, skupno rešujemo
- kombiniram; navadno najprej premislim, potem se posvetujem in preverjam na različnih koncih in virih.

Pomembno se zdi, da učijo zavedanja, da so nekateri problemi skupni in jih je potrebno tudi reševati skupaj (npr. s konsenzom, z učenjem itd.). Na to kaže ponovljeno vprašanje iz leta 2007: *Ali svoje vsakdanje ravnanje kdaj ocenite z vidika vpliva na skupno dobro (npr. krajanov)?*

Preglednica 1: Samoocena ravnanja z vidika vpliva na skupno dobro 2007 in 2022

Leto	<i>Ali svoje vsakdanje ravnanje kdaj ocenite z vidika vpliva na skupno dobro (npr. krajanov)</i>
2007	65% včasih, 25% vedno
2022	49% včasih, 50% vedno

Anketirane smo prosili tudi za oceno odziva na pandemijo z vidika učenja in spodbujanja drugih k učenju. Kar v 18% so ugotovili, da jih med pandemijo ni spodbujal nihče oz. v 4% navedli, da so bili to nepričakovani drugi, ki jih prej anketirani ni poznal, npr. delodajalci oz. da si za odziv odgovoren sam, sicer pa so kot oporo najbolje ocenili bližnje posameznike (46%), strokovnjake (19%), institucije (14%) in. Med institucijami so navajali LU, ACS, knjižnice, razvojno agencijo in predvsem delodajalce. Najbolj jim je ustrezala **dostopnost znanja in pestrost ponudbe spletnih izobraževanj**. Nekateri so se na daljavo udeleževali izobraževanj ki se jih v živo ne bi mogli, pri asinhronem načinu dela so cenili možnost napredovanja v lastnem tempu. Cenili so, da so se ponudniki na epidemijo odzvali hitro in iskali možnosti za delo v novih razmerah. Veseli so bili spodbude, podpore in nasvetov kadar so bili potrebni ter truda za ohranjanje stikov znotraj učečih se skupin.

Vpetost v lokalno skupnost nakazuje dejstvo, da med anketiranimi le 19% ne pozna sokrajanov in so v rednem stiku s starejšimi (v 64% ta stik obsega celo osebno čustveno bližino). Razvojne pobude v kraju dajejo predvsem zavzeti domačini (76%), ki jim sledijo člani študijskih krožkov in šele na tretjem mestu tudi institucije (33%) oz. nevladne ustanove (gasilci, društva) (5%). Naj aktivnejša je po mnenju anketiranih občina. S tega vidika so tim. »motorji razvoja« za članstvo v ŠK pomembni, s čimer se strinja 32% anketiranih in ne strinja še več (43%).

Utemeljitev tega odgovora so zelo različne in kažejo vsaj tri smeri razmišljanja v prihodnost

- Nekateri menijo, da je **na ranljive skupine usmerjene veliko pozornosti in ponudbe in da so tako spregledani zavzeti posamezniki, ki bi skozi sodelovanje v ŠK več doprinesli skupnosti ter imeli večji vpliv pri odločevalcih.** Takšni udeleženci bi po njihovo za sodelovanje učinkoviteje pritegnili tudi ostale, vključno z ranljivimi skupinami.
- Nekateri v svojih odgovorih poudarjajo pomen obeh skupin, tako ranljivih kot t.i. »motorjev razvoja.« Brez prvih se težko dosega razpisne pogoje, brez drugih se težje dosega cilje.
- Tretja skupina anketirancev meni, da bi morali ŠK ostati usmerjeni k ranljivim skupinam, ki potrebujejo več spodbude za učenje in udejstvovanje. Študijski krožki so se po njihovem mnenju izkazali kot odlična oblika prav za delo z ranljivimi skupinami saj omogočajo veliko mero prilagodljivosti.

Sodelovanje z lokalnim okoljem je eden pomembnih učinkov ŠK, ki bi ga bilo mogoče okrepiti. Anketirani menijo, da bi to lahko storili s projekti in zainteresiranimi sodelavci (44%), z dodatnimi sredstvi (33%) in novimi znanji (30%). Večina anektiranih se počuti prebivalca podeželja (58%), niti/ niti pa nadaljnjih 24% in le 18% se čuti prebivalca mesta. Anketirani so svoj odgovor večinoma utemeljili s krajem, kjer stanujejo, nekateri pa s krajem kjer so odrasli. Tisti, ki dnevno migrirajo ali živijo v predmestnih naseljih so se težje opredelili kot eno ali drugo.

Za prilagajanje spremembam z učenjem je potrebno **več praktično uporabnega učenja** npr. v naravnem okolju, več priložnosti, da udeleženci sami **opredelijo problem in ga začno reševati** in več upoštevanja drugih, tudi rastlin in živali.

Največjo dodano vrednost ŠK anketiranci vidijo v tem, da krožki ljudi povezujejo in krepijo zaupanje (kar 83% jih je to označilo kot veliko dodano vrednost). Zelo pomembna se jim zdita tudi nega kulture radovednosti in učenja, ter dostopnost ŠK vsakomur. Kot dokaj pomembno so anketiranci ocenili tudi prilagodljivost formata ŠK različnim udeležencem, vsebinam in okoljem ter dejstvo, da ima tovrstno učenje več učinkov hkrati.

V bodoče bi veljalo ŠK spodbujati z novimi znanji, izmenjavo praks doma in v tujini ter z zagovorništvo izbranih vsebin in vidikov skupnosti. Med učnimi viri anketirani vidijo za najpomembnejše stik s strokovnjaki v obliki enodnevnih usposabljanj, izmenjavo izkušenj na Karavanah ŠK ter nove vire učenja (vpr. 16). Izboljšave predlagajo v obliki:

- Hibridnega učenja
- Praktičnih prikazov, ekskurzij, izmenjave izkušenj
- Terenskega dela, učenja na prostem,
- Novih didaktičnih metod in pristopov

Vsekakor bi ohranili:

- Prilagodljivost in odprtost glede vsebine in poteka dela,
- osebno srečevanje v majhnih skupinah,
- vpetost v lokalno okolje udeležencev,
- dostopnost in poudarek na ranljivih skupinah,
- spopolnjevanje in podpora mentorjem,
- ločevanje na akcijske in izobraževalne cilje (predvsem prisotnost akcijskega cilja),
- sofinanciranje.

Desetina (11%) bi določene **elemente ŠK tudi izpustilo** npr. omejevanje na ranljive, oceno aktivnosti posameznih udeležencev, usmerjanje strukture udeležencev v razpisu (npr. % moških), vrednotenje obsega akcijskega cilja. Slaba četrtnina (23%) zato predlaga **izboljšavo aplikacije** eSK, manj pa je predlogov, kako okrepiti vlogo ŠK za ustvarjalnost. 30% vprašanih meni, da bi inovacijsko naravnost ŠK dosegli z iskanjem medsebojnega dopolnjevanja in soglasja. Temu sledi skrb za dostopnost učenja ranljivim (27%) ter vključevanje tistih, ki so na danem področju najboljši (26%). Anketirancem se za inovativnost zdi pomembno vključevanje notranje motiviranih posameznikov, tudi če ne izpolnjujejo kriterija ranljive skupine, nekateri menijo, da bi inovativnost dosegli z vključevanjem večjega števila moških. Predlog je tudi večji poudarek na inovativnosti ob usposabljanju in spopolnjevanju mentorjev.

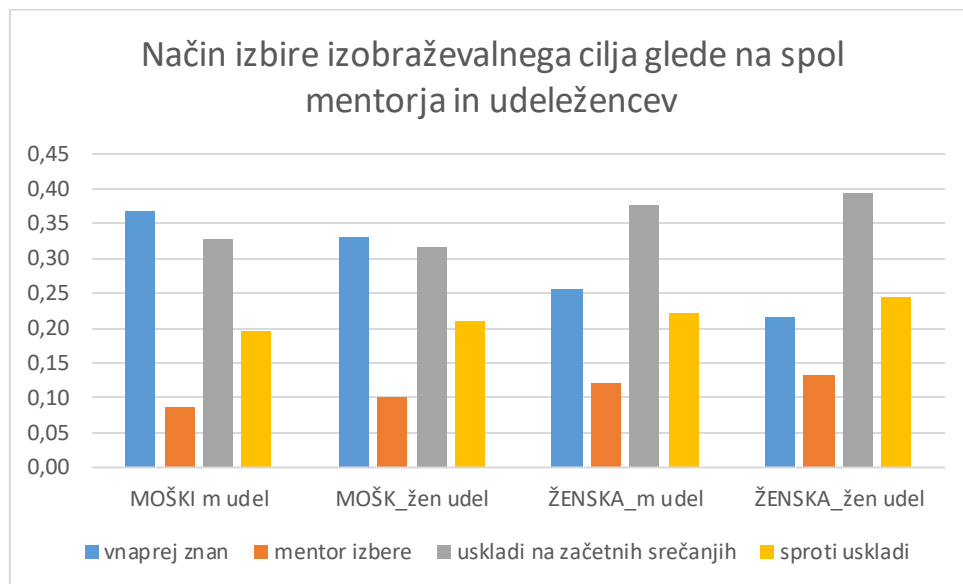
Skoraj polovica (45%) jih vsaj občasno pogleda objave na spletni strani <https://sk.acs.si>, a jih vsaj 13%ni neposredno vključeno v delovanje ŠK. Najraje bi sodelovali na naslednjih ponujenih vsebinskih področjih (barvno smo označili dva predloga, ki po obsegu izstopata):

Vprašanje 24. Na katerem vsebinskem področju prilagajanja podnebnim spremembam bi s študijskimi krožki najraje delovali?				
Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
1 (Mobilnost in infrastruktura zanjo.)	6	4%	5%	5%
2 (Energija.)	6	4%	5%	10%
3 (Življenjski stil (potrošnja, kroženje snovi npr. reciklaža ...).)	65	42%	55%	65%
4 (Infrastruktura (za vetrno, sončno, bio-energijo ...).)	0	0%	0%	65%
5 (Proizvodnja (hrane ...).)	24	16%	20%	85%
6 (Distribucija (kroženje, zagotavljanje enakosti, pravičnosti, dostopnosti ...).)	9	6%	8%	92%
7 (Vplivnost (mediji, dogodki).)	6	4%	5%	97%
8 (Drugo:)	3	2%	3%	100%
Skupaj	119	78%	100%	

Nove analize

Moški v študijskih krožkih

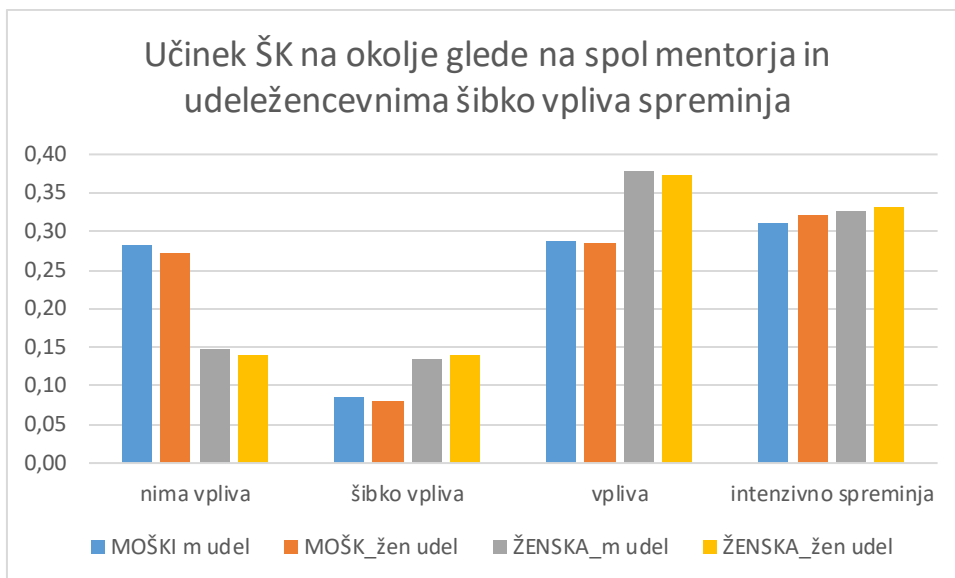
Delovanje študijskih krožkov tokrat prvič analiziramo z vidika spola mentorja. Kaže, da prihaja do pomembnih razlik tako v notranjem delovanju, ki ga ilustriramo z načinom izbire ciljev ŠK kot v odnosu navzven, ki ga merimo s samo-oceno vpliva na lokalno okolje. **Moški mentorji imajo pogosteje vnaprej izbran cilj, ki pa ga ne izbere mentor.** Pri mentoricah se za cilj udeleženci večinoma uskladijo na začetnih srečanjih, same pa ga izberejo v več kot 10% (n=..).

Slika 1: Način izbire izobraževalnega cilja glede na spol mentorja in udeležencev

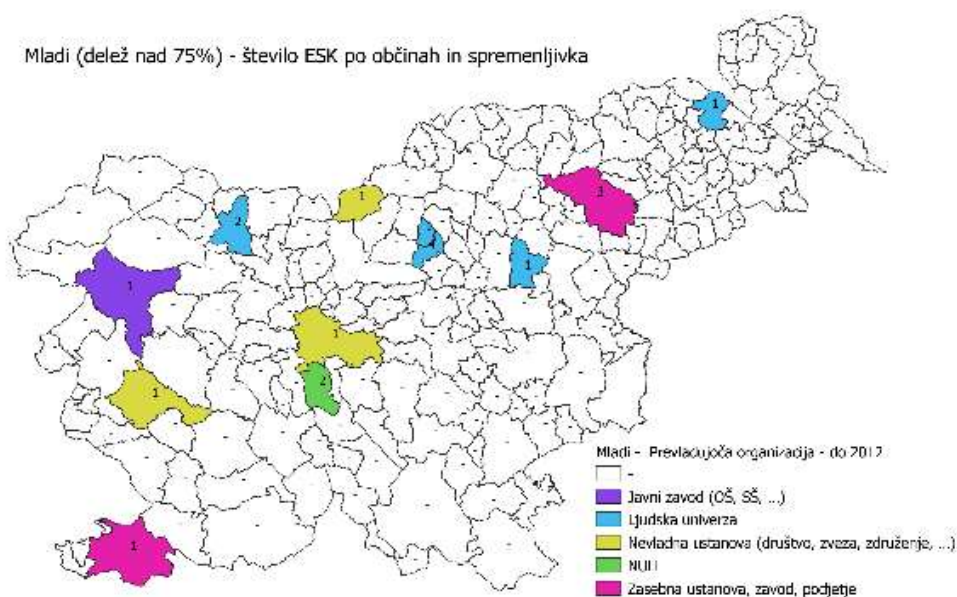
Študijski krožki z moškimi mentorji v povprečno 27% nimajo vpliva na lokalno okolje, toda ga po drugi strani **lokalno okolje intenzivno spreminjajo v povprečno 31% študijskih krožkov.** Nevplivnih študijskih krožkov je pri mentoricah manj (15%), več pa je tistih s šibkim in zmernim vplivom.

Zaradi pandemije se je v zadnjih dveh letih (2020, 2021) del učnih ur prenesel v spletne medije. Na daljavo je bila opravljena slaba petina učnih ur, **več pri moških mentorjih (v prvem letu 20%, v drugem pa 17% ur)**, pri ženskah pa manj (14% v obeh letih). Manjše skupine so opravile več ur na daljavo kot večje (5 udeležencev povprečno 11% oz. 26% ur na daljavo, 10 udeležencev 4% oz. 9% ur na daljavo), leta 2021 je bil delež teh ur večji.

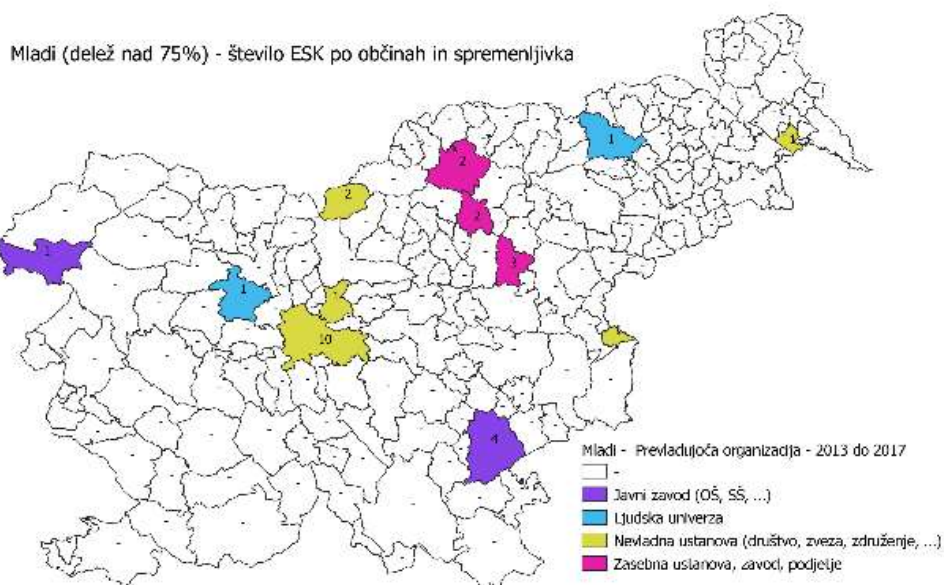

Slika 2: Učinek ŠK na okolje glede na spol mentorja in udeležencev

Mladi v študijskih krožkih

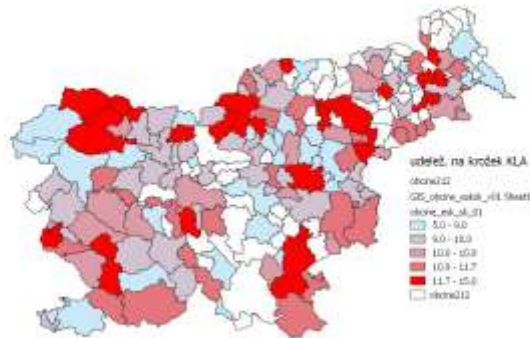
Slika 3: Občine in tip org., v katerih je delež mladih v posameznem ŠK večji od 75% do 2012

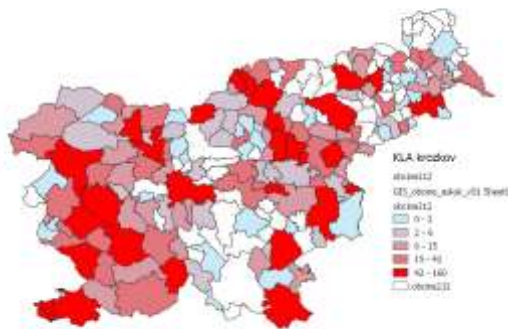
Slika 4: Občine in tip organizacije, v katerih je delež mladih v posameznem ŠK večji od 75% v obdobju 2013-2017

Preglednica 2: Število mladih v ŠK glede na tip institucije

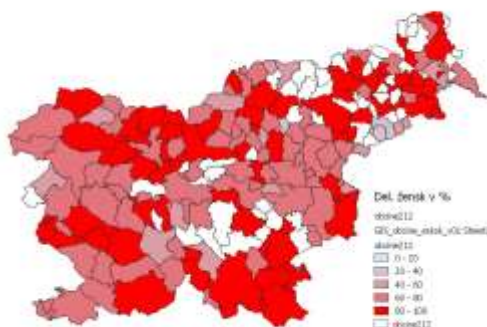
	Do 2012	2013-2017	2018 +	Delež v 2018+
JZ	1	5	3	14 %
LU	8	3	1	5%
NVO	3	15	12	57%
ZASEBNI	4	6	5	24%
SUM	19	29	21	100%

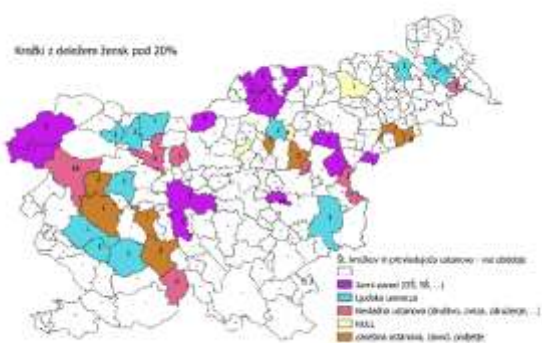
Število udeležencev v posameznem krožku je različno in se prostorsko ne grupira.

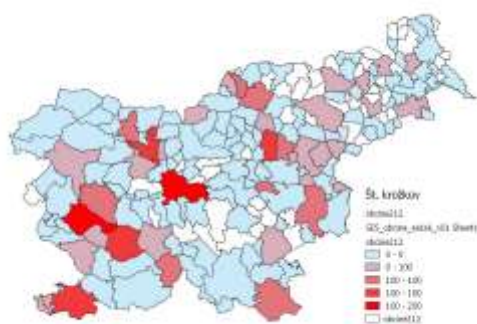
Občine v zahodni Sloveniji razpolagajo z večjim številom krožkov na posamezno občino. Razlog vidimo v tem, da je morda poselitev tam redkejša in so občine večje, ACS pa je ob pripravi vsebinskega dela razpisnih kriterijev zadnje desetletje težil k dostopnosti učenja, zato k razpršenosti ponudbe (manjši kraji so imeli prednost).

Udeležba žensk izrazito prevladuje nad udeležbo moških v ŠK. Njihov delež se z leti ne spreminja.

Število krožkov z manj kot 20% zastopanostjo žensk glede na tip ustanove kaže neenakomerno porazdelitev in vključevanje moških v vseh tipih ustanov.

Število ŠK je v nekaterih občinah visoko (Ljubljana in Kranj z okolico, Vipavska dolina, Obala z zaledjem, Celje z okolico). Še obstajajo občine, kjer študijskih krožkov celo v 30 letih niso ponudili kot obliko učenja.

VIZIJA RAZVOJA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Na podlagi analize različnih virov (izdelki ŠK, anketa, podatki baze eSK), je vizija za 5 in 30 letno obdobje kratko zapisana v nadaljevanju.

VIZIJA RAZVOJA ŠK ZA OBDOBJE 2023-2033 (5 let)

Študijski krožki ostajajo velika lokalno razpršena mreža samo-organiziranega učenja v skupinah 5-12 udeležencev, ki sledi načelom in modelu, vzpostavljenim leta 1993. Učenje je povezano z dejavnim spreminjanjem okolja in poteka pod okriljem različnih institucij/ ponudnikov, vodijo pa ga mentorji, ki so usposobljeni (z licenco) na nacionalni ustanovi za izobraževanje odraslih (ACS). ACS tudi v prihodnjih 5 letih spremlja dejavnost s pomočjo poročil, neposrednega stika z mentorji in tudi terenskih obiskov. Vsebine, zahtevnost in lokacijo učenja še dalje udeleženci skupaj z mentorjem izberejo sami. Financiranje poteka po obstoječem modelu, a glede na priljubljenost te oblike učenja med ljudmi in oprijemljivimi učinki s povečano sistemsko podporo (kadri, finance).

Spremembe glede na ugotovljeno stanje v letu 2022 naj bodo sledeče:

Ohraniti velja:

- približno regijsko ravnotežje števila izvedb in izvajalcev,
- dostopnost (zato spodbujanje naselij in občin, da redno omogočajo tovrstno učenje)
- medgeneracijsko zasnovano posameznega ŠK
- ravnotežje med notranjo dinamiko skupine in njeno odprtostjo/ navezavo na lokalni kontekst;

Spremeniti:

- spolno strukturo udeležencev v korist moških
- starostno strukturo udeležencev v korist mladih
- izboljševati kadrovske in infrastrukturno podporo (posodobitve eSK)
- povečati financiranje izvedb (v okviru usmeritev ZIO-18, ReNPIO 20222-2030)
- ponuditi in razviti nove vsebine in pristope npr. v podporo zelenim kompetencam;

Financirana pretežno, a ne izključno iz državnega proračuna, poganja pa jo kombinacija notranje motivacije sodelujočih, veččin in volje mentorjev in strokovna koordinacija na nacionalni ravni.

Infrastruktura za spremljanje (aplikacija eSK) se tehnično posodablja redno letno, na 5 let pa tudi vsebinsko, na kar vplivajo projektne možnosti in usmeritve.

Kadrovski standard je 1 polno zaposlena oseba za največ 100 institucij izvajalk, če vsaka letno izvaja vsaj po 3 ŠK, kar pomeni, da je kadrovska okrepitev potrebna čimprej.

VIZIJA RAZVOJA ŠK ZA OBDOBJE 2023-2053 (30 let)

Nadaljevati delovanje in razvoj mreže ŠK.

Bolj utemeljiti in javno uveljaviti kulturo skupinskega učenja v skupnosti s poudarkom na odzivanju na probleme.

Bianchi s sod. 2022. Zelene kompetence. UNESCO, Bruselj

BOGATAJ, N. (2018): Znanstvena dialoška srečanja v luči študijskih krožkov v Sloveniji. V: BLAŽIČ, Ana Marija, BOGATAJ, Nevenka. *Usposabljanje za strokovnjake izvajanja metodologije ScienceLit : (in izvedbo Znanstvenih dialoških srečanj ter Znanstvenih kavarn)*. Novo mesto: Razvojno izobraževalni center. 2018, str. 20-25

BOGATAJ, N. (2018b). Študijski krožki med skupnim in javnim, med racionalnim in iracionalnim. V: LIČEN, Nives (ur.), MEZGEC, Maja (ur.). *Sodobne paradigme raziskovanja izobraževanja in učenja odraslih : eseji v počastitev jubileja Ane Krajnc*. 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2018, str. 193-212.

BOGATAJ, N. (2019). *Modern collective actions: an example of Slovenian study circles : prispevek na mednarodni delavnici Workshop on commons and collective actions in socio-ecological production landscapes/cultural landscapes in Slovenia and Japan, 6. junij 2019, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU Ljubljana*

BOGATAJ, N. (2019b) Razmislek o odločanju. V: BOGATAJ, Nevenka (ur.), VEBER, Alenka (ur.). *Kako obogateti? : bistvo je očem nevidno : zbornik besedil študijskih krožkov ob njihovi 25-letnici*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije. 2019, str. 27-45

URH, D., DOLŽAN ERŽEN, T., CEPIN, M., LAJOVIC, F., BOGATAJ, N. (avtor, urednik). *Študijski krožki : iz korenin k novim izzivom za življenje v skupnosti*. 2., dopolnjena izd., elektronska. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 2019. ISBN 978-961-6851-89-3. <https://www.acs.si/digitalna-bralnica/studijski-krozki-iz-korenin-k-novim-izzivom-za-zivljenje-v-skupnosti/>.

Charpis, (2020). Outreach and access in adult learning, access in rural areas. EAEA, 15 s.

Mohorčič, N., Sovdat, I., & Ličen, N. (2017). *Študijski krožek Sivka*. Ljudska univerza Ajdovščina.